

Beschrijving

VAN ONZE

TIEN INRICHTINGEN

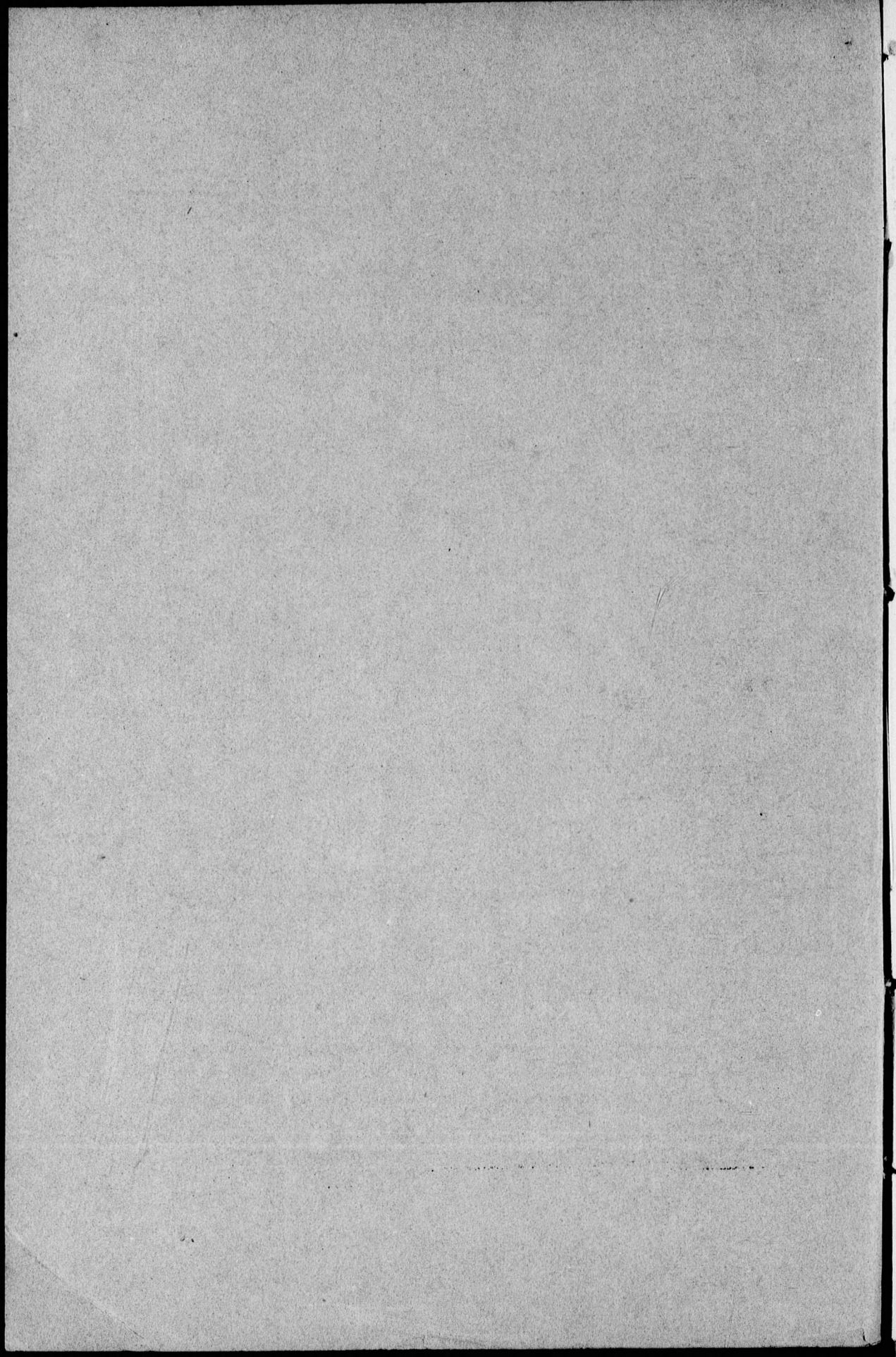
NAAR AANLEIDING DER HIERBIJGAANDE TEEKENINGEN.

DOOR

J. Van Dijk Mez.

DOETINCHEM,
SNELPERSDRUKKERIJ VERLEENING DOETINCHEMSCH WEEKBLAD.

1889.

De School voor Lager Onderwijs en Kostschool te Doetinchem.

Dit is, zooals men ziet, een groot gebouw. Maar het dient niet alleen voor christelijke school. Men ziet het gebouw van de achterzijde en ontwaart dan beneden 4 groote ramen en een deur; daarboven 4 ramen, in 't midden waarvan zich een balcon bevindt met deuren. Dit zijn de lokalen, die aan de Kostschool behooren, welke op de bovenverdieping van dit gebouw bestaat en die verder bestaat uit 16 slaapkamers en een goede woning voor den directeur en zijn gezin. Dit gebouw is dus zoo groot omdat het voor een dubbel doel gebruikt wordt.

Als men de benedendeur ingaat, komt men in een wijden gang met aan weerszijden twee deuren, die ieder naar een lokaal leiden. Dit zijn 4 lokalen, waarin de christelijke school voor lager onderwijs gevestigd is. Die lokalen kunnen, eer zij vol zijn, bijna 300 kinderen bevatten, ook nog volgens de nieuwe wet. Deze hindert ons dus, wat de lokalen betreft, niets.

Deze school bloeit, onder de leiding van den heer Leerink met zijne drie hulponderwijzers en kweekelingen, en werkt zeer gezegend. Voor het christelijk onderwijs komt in Doetinchem, in weerwil van allerlei tegenwerking, meer en meer belangstelling.

In den regel is zij in den winter behoorlijk bezet. Dit is een verblijvend verschijnsel voor Doetinchem, waar wij vóór 16 jaar het chr. onderwijs aanvingen, en, och! toen was het zulk een klein begin.

Het zou de moeite waard zijn eens na te rekenen, hoeveel kinderen reeds in die 16 jaar van deze school gebruik maakten; doch daar het wellicht de ijdelheid streelen zou, zullen wij dit nalaten.

Hier hebben wij dadelijk de z.g.n. Amerikaansche banken ingevoerd, en dat is ons in veel opzichten uitnemend bevallen.

De Heer Gerdes zegt van deze school:

»Het is een flink gebouw met vier groote, goed verlichte, hooge schoolvertrekken. Ik heb u reeds hierboven medegedeeld, dat de Christelijke school vroeger op een andere plek stond, maar daar zij noodzakelijk uitbreiding behoefde, werd zij hier geplaatst, waar zij beter aan haar doel beantwoordt. In 1864 gesticht, heeft zij nu reeds een tijdperk van zestien jaren doorleefd — en doorworsteld, mag ik er wel bijvoegen, want ik behoef het u niet voor te rekenen, dat zij elk jaar een tekort heeft, daar vele welgestelde bewoners van Doetinchem nog niet genoeg doordrongen zijn van de noodzakelijkheid van het bezit eener school met den Bijbel voor

hunne kinderen. Vandaar dan ook, dat vele kinderen van buiten komen en de meesten uit den geringen stand zijn. Maar dit hindert den Christen niet voort te gaan met den arbeid. De zegen komt hoog uit den hemel en 't schijnt dat de weg hemelwaarts van uit de laagte naar de hoogte gaat. Wanneer de welgestelden en rijken dezer aarde reeds hun loon weg hebben, dan wordt nog altijd aan de armen het Evangelie gepredikt, en wellicht zullen de rijken nog eens hunkeren naar de voorrechten der armen. Ds. Van Dijk deelde eens mede, dat hem iemand, wiens zoon een openbare kweekschool bezocht, gezegd had, dat er in de klasse, waarin die zoon gezeten was, niemand meer aan het bestaan van God geloofde. Wij achten dit verschrikkelijk, en daarom danken wij God, dat er te Doetinchem niet slechts eene school is voor lager onderwijs, waarin de kinderen van jongs af met hun God en Heiland bekend worden, maar ook een kweekschool, waarin jongelingen op denzelfden grondslag worden onderwezen, terwijl wij zoovele ouders beklagen, die om vooroordeel de kinderen van den weg des heils afhouden. Wanneer schoolgaande kinderen buiten de beademing van het Evangelie opgroeien, dan is er weinig hoop, dat zij ooit tot heil van kerk en hun naaste zullen arbeiden”.

Ja, wij hebben van dit ons eerste kind, met al de zorgen er aan verbonden, veel vreugde, en hoewel het nog maar 16 jaar oud is, teekent toch alles, dat het een gezegenden ouderdom zal beleven. Moge de Heer zijne levensdagen verlengen, en mogen veler harten voor hetzelfde ontsloten worden.

Ruimsicht te Doetinchem.

Op de chr. school te Doetinchem volgt Ruimsicht te Doetinchem. Toen wij dit lieflijk geschenk eerst verkregen, was het een klein Buitentje, met 3 hectaren land, dat door een weinig vergrooing bewoonbaar werd gemaakt voor 8 à 10 jongelingen. Toen het later te klein werd, werden wij op buitengewone wijze in staat gesteld het te vergrooten. Wij hebben het toen naar een zeer goed plan van den Heer Richter, architect te Winterswijk — dien er alle eer voor toekomt, gelijk voor alles wat hij bouwde —, zoo ingericht, dat het, behalve ferme keukens en kelders en een woning voor de familie Verhoeff, bevat: een groote eetzaal voor 60 personen voldoende; vijf leerzalen, die alle bijna even groot zijn als de eetzaal; daarbij een vergaderzaal, een logeerkamer en een direc-

teurskamer met alcoven, die bewoond wordt door den Heer Stroom, boekhouder; en eindelijk nog 72 slaapkamertjes met alle benoodigde geriefelijkheden. Bovendien konden wij 7 Hectaren land aankopen, waarop een boerderij is gebouwd met plaats voor 18 koeien en 2 paarden. Het geheel is alzoo nu 10 Hectaren groot.

De Heer Gerdes zegt er van:

»Ruimzicht. Mij dunkt, deze Inrichting verdient wel ons eerste bezoek, daar zij een der fraaiste en kostbaarste Inrichtingen is van de Vereeniging. Ik wenschte thans wel de pen eens vaardigen schrijvers te bezitten, om u den indruk weër te geven, dien een blik op Ruimzicht op ieder maken moet. Het ligt op een der schoonste punten in de nabijheid der stad, te midden van een uitstekend aangelegd park en wordt aan de west- en noordzijde gedekt door hoog geboomte en fraaie lanen, die naar den nabijzjnden Kruisberg leiden. Vandaar dan ook, dat het witte gebouw zoo schoon uitkomt tegen den donkeren achtergrond en door zijn sierlijken bouwtrant, de luchtige balkons en de waarlijk fraaie warande een prachtig effekt maakt. De aanleg van het park is uit den aard der zaak nog van jeugdigen datum, maar nu reeds is er schaduw genoeg, om de jongelingen, die met hun studieboek in de hand eens de verkwikkende lucht wenschen te genieten, te vrijwaren voor de brandende zonnestralen. Het nuttige is met het aangename in dit park gepaard. Aan de Noordzijde van Ruimzicht grenst de boerderij, onder het bestuur van boer Wentink, die naar het oordeel van deskundigen uitnemend geschikt is voor zijn taak en krachtig medewerkt, om akker, weide en veestapel zoo productief mogelijk te maken. Het is een lust den koestel binnen te gaan en daar de prachtige beesten te zien, van welke er, vergis ik mij niet, maandelijks een ten behoeve van Ruimzicht en zijn bewoners wordt geslacht, terwijl de opbrengst van melk en boter mede in de behoefte voorziet. Ruimzicht is, vooral na den laatsten herbouw, ingericht om ruim zestig jongelingen goed te kunnen herbergen. De leerzalen voor de vijf klassen zijn ruim en luchtig, en elke jongeling heeft eene vrije slaapkamer met toebehooren. Bovendien is er een boekerij, een gemeenschappelijke eetzaal en heeft de directie eene eigene zaal, die eenvoudig is gemeubileerd. Het geheele gebouw wordt door gas verlicht. De vertrekken aan de Noordzijde worden bewoond door den heer S. Verhoeff en zijne echtgenoot.

.
Zoo dikwijls ik Ruimzicht bezocht, heb ik mij verblijd in het

leven der jongelingen aldaar, en naar waarheid kan ik getuigen, dat die Inrichting geheel aan het doel beantwoordt en wel waard is, dat alle Christenen, die belang stellen in den bloei — of liever in de herleving — der Hervormde Kerk, eene Vereeniging ondersteunen, uit wier midden reeds zoovelen zijn heengegaan, om de Gemeente des Heeren als voorganger te dienen.”

Als men op bijgaande plaat ziet, heeft men een gezicht op den ingang. De ingang bevindt zich aan de achterzijde van het gebouw. Dit komt omdat aan de voorzijde, die eenige meters van den grindweg verwijderd is, zich drie zalen naast elkander bevinden. Van deze zalen is de middelste eetzaal. Deze wordt door schuifdeuren van de beide leerzalen gescheiden, waardoor ze te zamen ook één ruim en luchtig vertrek kunnen vormen.

Aan deze achterzijde nu ziet men, beneden, op de woning van de familie Verhoeff; daarboven op de vergaderzaal met balkon, en weer hooger, op de tweede étage, op slaapkamers.

De leerzalen, die boven zijn, hebben ook ieder een balkon, en de leerzaal der hoogste klasse, die zich aan de voorzijde bevindt, een groot balkon. Deze balkons zijn voor de jongelieden van geen klein genot, om eens een luchtje te scheppen, zonder naar beneden te moeten gaan.

Aan alle zijden heeft Ruimzicht een heerlijk veldgezicht, zoodat alles in het rond de bewoners opwekt, om den Heer te loven en te prijzen in de schoone natuur, als het werk Zijner handen.

Gymnasium te Doetinchem.

Daar de Heer Gerdes tegenover het Gymnasium woont en als hij bij zijn schrijftafel zit, er steeds op zien kan, laat ik ZEd. maar eerst mededeelen wat hij er van schrijft:

»Toen Ds. Van Dijk hier kwam, vernam hij wel, dat er een Latijnsche School was, maar och, zij was zoo gering, »een kamertje, hoogstens twee meter in het vierkant,» — volgens het getuigenis van den Rector, met soms niet meer dan vier leerlingen. Nadat echter de eerste jongelingen van Ds. Van Dijk gekomen waren, kwam er spoedig verandering en verbetering. Het kamertje kon weldra de leerlingen niet meer bevatten en de Latijnsche School werd overgebracht naar een der lokalen van de Christelijke School. In het jaar 1876 bedroeg het aan-

tal leerlingen 49, met drie docenten, en twee jaar later steeg dit tot 72 jongelieden, die thans de uitmuntend ingerichte lokalen bezetten van het tegenwoordige Gymnasium, dat door de Vereeniging is gebouwd en aan het Gemeentebestuur der stad wordt verhuurd en nu bijna honderd leerlingen telt.

Overigens zijn de lokaliteiten van het Gymnasium ruim, van goede verlichting voorzien en practisch ingericht, en kan het gebouw, dat in het front een uurwerk en het opschrift draagt: Gewijd aan het Onderwijs, een sieraad van de stad genoemd worden”.

Dit gebouw nu heeft in het midden, zooals men ziet, drie verdiepingen. Beneden zijn vijf lokalen en de woning van den concierge of claviger. Op de eerste étage zijn zes lokalen, waarvoor zich een doorlopend balkon met balustrade bevindt, waarmede alle leerzalen door schuifdeuren verbonden zijn, wat zeer gemakkelijk is voor leeraren en leerlingen. Ook loopt er achter deze lokalen een gang, waardoor zij alle eveneens met elkaar in verbinding staan. Voorts bevinden zich boven in het midden nog twee lokalen. De lokalen van het Gymnasium zijn thans bezet met 93 leerlingen, waarbij 80 van onze Vereeniging.

Links, als men er voor staat, heeft men het huis, waarin vroeger de chr. school met onderwijzerswoning was. Hierin dient nu een ruim lokaal, waarin natuurkundige instrumenten bewaard worden, voor natuurkundige lessen en is tevens mede bij het Gymnasium in gebruik.

De lokalen, die zich in dit gebouw rechts bevinden, worden gebruikt als school voor U. L. O. in verband met de Groen Van Prinsterer-school, die er aan verbonden is.

Dat wij door dit gebouw te stichten een groote verantwoording op ons namen, deden we in het Jaarverslag uitkomen, maar tot hertoe, moeten wij zeggen, is het een zegen voor onze Inrichtingen. Daardoor is nu Doetinchem voor het onderwijs geworden wat men in andere dergelijke kleine plaatsjes te vergeefs zoekt.

Dat het de stad zeer verfraaid heeft is door den Heer G. naar waarheid gezegd, en wij mogen er over verheugd zijn in het bezit te zijn van dit schoone gebouw, dat zoo in elk opzicht aan den eisch des tijds voldoet en betrekkelijk zoo weinig geld gekost heeft.

Dit voorportaal van de Akademie worde door velen betreden, die waardig mogen geacht worden om eenmaal ten zegen van Kerk en Vaderland te zijn.

Groot-Zande onder Laag-Keppel.

Dit ligt ruim een half uur van Doetinchem af en is niet door mij gesticht, maar voor de Vereeniging van Voorloopige Opleiding van jongelingen van omstreeks 13—16 jaar gehuurd. Het is in 1862 — het jaar toen ik in Doetinchem kwam — gebouwd en is een alleraangenaamst gelegen buitentje met koetshuis, stalling enz., welk koetshuis, toen de Heer Hazelhoff op Groot-Zande woonde, diende voor Evangelisatielokaal. Er is een groote moestuin bij met vruchtboomen van allerlei aard. Wij huurden het voor f 300 's jaars, met inbegrip van alles, tot het gebruik der »prachtige spiegels» toe.

In de vacantie is Groot-Zande de lievelingsplek voor Professor J. W. Gunning en zijn familie uit Amsterdam, om daar 6 of 8 weken te vertoeven, waarvoor het zich uitnemend leent. Dat is dan tevens eene vergoeding voor de huur.

Beneden ziet men een allerliefste warande, die geplaatst is voor de suite bestaande uit twee groote kamers, door een schuifdeur gescheiden. De eene kamer dient voor eet-, de andere voor leerzaal. Voorts bevinden zich aan de achterzijde nog twee kamers en een keuken. Boven de warande zijn 3 kamers en daarachter nog twee groote kamers, die alle voor slaapkamers dienen.

Al deze vertrekken zijn voor de jongelieden en voor den directeur en de directrice, die het huis bewonen, op eenvoudige en geriefelijke wijze ingericht. Het behoeft geen betoog, dat wij aan deze Inrichting en den daaraan verbonden tuin met het geboomte een alleraangenaamste verblijfplaats hebben voor onze kweekelingen van de Voorloopige Opleiding. Die er voor eigen rekening zijn betalen 325 gulden per jaar, behalve het schoolgeld. Waarlijk niet te veel. Dat wordt ook voor het eerste jaar betaald door de kweekelingen, die later steun van de Vereeniging ontvangen.

1ste Studentenhuis te Utrecht, Achter St. Pieter.

Van onze twee huizen te Utrecht staat het eene Achter St. Pieter, F. 336, tusschen de Voetiussteeg en de Domsteeg, vlak bij het Pieterskerkhof; het andere, daar niet ver van verwijderd, op de Kromme Nieuwe Gracht, G. 352, tusschen de Muntstraat en het Hieronymusplein.

Ons eerste huis in Utrecht was dat achter St. Pieter. Reeds

in het jaar '71 hadden wij 't voorrecht het te kunnen koopen en na vertimmering in gebruik te nemen. Gelijk men op de teekening ziet, heeft het aan beide zijden van den ingang, beneden aan de straat, twee ramen. Links ziet men een ruime studeerkamer, waarvan een slaapvertrek door openschuivende deuren gescheiden is. Rechts de kamer van de juffrouw-huisbewaarster met één raam. Het raam rechts naast de deur behoort tot de ruime en hooge vestibule. De voordeur binnenkomende ziet men vóór zich twee deuren, waarvan de eene een studeerkamer, de andere de vrij groote eetzaal afsluit. Deze beide vertrekken grenzen aan een aangenaam vierkant tuintje, dat men bereikt door een korten gang, die van een uitgang aan den rechterkant van de vestibule voorbij de keuken loopt, ten deele eenige trappen beneden de straat en den tuin. In dit lage gedeelte, onder de eetzaal en de belendende studeerkamer, heeft men links de groote keuken en naast deze, een paar trappen lager, den kelder. — Tot zoover de beschrijving van het benedengedeelte van het huis.

De eerste verdieping is geheel met studeerkamers bezet; aan den straatkant heeft zij er drie, elk geschikt voor de samenwoning van 2 of 3 studenten, aan den tuinkant vier, iets kleiner dan de vorige, maar ten deele toch ook bewoond door 2 personen ieder. Midden in het huis heeft deze verdieping nog een studeervertek, dat zijn licht moet ontvangen door een lantaarn of lichtkoker, die ook de vestibule, de gangen van de eerste en de tweede verdieping en den zolder ten deele verlicht. Op de middelste der drie studeerkamers aan den straatkant vindt men de gemeenschappelijke Bibliotheek, die nog in het bijzonder een gedenkteeken is van veler belangstelling en zorg, daar zij bestaat uit boeken (van meer of minder waarde), die ons van verschillende kanten zijn toegezonden. Deze Bibliotheek kunnen wij niet zien of bespreken, zonder met weemoed en dankbaarheid herinnerd te worden aan onzen overleden weldoener JHR. MR. J. W. VAN LOON: want Z. HoogWelgeb. was het, die ons een dubbele kast vol van met zorg uitgekozen en doorgaans kostbare studiewerken, op degelijke wijze ingebonden, schonk, die eigenlijk op zichzelf reeds een Bibliotheek vormen, waardoor Z. HoogWelgeb. een veelbeteekenenden grondslag legde voor een boekverzameling, gelijk een Inrichting voor studenten wel noodig heeft, althans zeer goed gebruiken kan.

Doch laat ons tot de tweede verdieping opklimmen. Deze is geheel ingericht voor slaapzaal (eigenlijk twee zalen, die echter over

de kamertjes heen weer gemeenschap met elkaar hebben). De gansche verdieping, een paar gangen en eenige kasten uitgezonderd, is verdeeld over 16 slaapkamertjes voor evenveel personen. De muren van die kamertjes reiken niet tot aan den zolder, wat dit voordeel heeft, dat, terwijl die vertrekken zoo vrij zijn als maar gewenscht kan worden, zij veel frisscher zijn dan wanneer zij van boven gesloten waren en zij nu alle door slechts een paar gaspitten op de gangen voldoende verlicht kunnen worden.

Boven deze verdieping is de zolder, waar ook nog een paar slaapvertrekken zijn aangebracht.

Het huis is bedekt met een plat dak, vanwaar een schoon gezicht op den Dom en over de geheele stad kan genoten worden.

Het is waarlijk een schoon geschenk van Mej. Van Eck, wier gedachtenis daardoor zoozeer in zegening blijft.

2de Studentenhuis te Utrecht, op de Kromme Nieuwe Gracht.

Ons huis op de Kromme Nieuwe Gracht verschilt veel van dat achter St. Pieter. Beneden aan de straat heeft het slechts de twee breede ramen van een groote en aangename woonkamer en de statelijke voordeur. De benedengang loopt, aan de rechterzijde van het huis, van de voordeur tot aan den tuin door en is ruim 30 Meter lang. Links bevinden zich, behalve de reeds genoemde voorkamer, ten gebruike van Juffrouw De Leur en haar ouden vader den Heer Van Gorkum, een slaapkamer, insgelijks voor HEd., welke beide door een afgesloten portaalje met elkaar in verbinding staan, zoodat zij samen een geheel vrije ruimte uitmaken; verder een heel ruime keuken, die weer toegang geeft tot een kolossalen kelder; eindelijk een groote eetzaal, waar door al onze studenten uit de beide huizen het middagmaal wordt gebruikt, en daarnaast een nog iets grootere zaal, die aan den tuin grenst. Beide laatstgenoemde zalen, die door schuifdeuren van elkaar zijn gescheiden, vormen samen een inderdaad prachtige localiteit, door den vroegeren eigenaar met smaak en zonder kosten te ontzien ingericht en waarvan de Heer ons het genot bezorgd heeft. Met het oog op vergaderingen enz. is deze ruimte niet te hoog te waardeeren.

De tuin is hier grooter en gezelliger dan achter St Pieter, zoodat hij met zijn aangenaam priëel bij geschikt weder dikwijls een bezoek ontvangt.

De eerste verdieping bereikt men langs een eikenhouten trap rechts van den gang, bij den tuin. Hier vindt men beurtelings studeerkamers en slaapvertrekken. Groot en uitstekend gezellig zijn inzonderheid de ongeveer gelijk gebouwde voor- en achterkamer, de eerste aan den straat-, de tweede aan den tuinkant, elk met een slaapvertrek naast zich. Loopen we op deze verdieping het huis van achteren naar voren door, dan hebben we terstond bij den trap aan de rechterhand een logeerkamer (ook al aan den tuinkant gelegen), aan de linkerhand een groote studeerkamer, met de ramen op een binnenplaatsje; verder aan de rechterhand (tusschen de genoemde voor- en achterkamer) twee ruime studeerkamers, door een slaapvertrek van elkaar gescheiden. Op deze verdieping zijn alzoo vijf studeerkamers, die door vijftien studenten bewoond worden, en, behalve de logeerkamer en een paar kleinere vertrekjes, drie slaapkamers met zes ledikanten. Er heerscht hier in dat opzicht een andere orde dan achter St. Pieter, doordat wij de localiteiten meer hebben gelaten gelijk wij ze vonden.

Boven deze verdieping heeft men dadelijk den zeer grooten en zeer hoogen zolder. Hier heeft in 1880 eene belangrijke vertimmering plaats gehad, daar er om de met September te wachten studenten ruimte gemaakt moest worden. Er zijn nu 12 slaapkamertjes gebouwd, elk voor één persoon en geheel gesloten. — Evenwel heeft de zolder nog overvloed van plaats voor hetgeen op zolders pleegt gebracht en geborgen te worden.

Ook in het genot van dit huis prijzen wij de liefde der christenen en de trouw onzes Gods. Door de goede zorg van onzen onvergetelijken De Leur is ons dat huis geworden; en hij heeft het genoeg gehad dit huis geheel in te richten en eene korte stonde te bewonen. Zijn naam blijft er in zegening, mede door zijne nagelaten gade.

School- en Onderwijzerswoning te Zelhem.

Deze school, in 1869 gebouwd en in 1873 vergroot, is, zooals men ziet, een groot gebouw.

Rechts ziet men de Onderwijzerswoning, waaraan, na de vergrooting, aan de linkerzijde van de voordeur een flinke kamer is verbonden met 2 alcoven, voor twee hulponderwijzers. De woning van den Onderwijzer is netjes ingericht, met voorkamer en slaapkamer aan de voorkamer verbonden, en daar achter een tuinkamer en keuken, terwijl boven nog twee slaapkamers zijn. Aan de woning is eene schuur

en stal verbonden om een koe te houden. Deze is daar noodig, omdat er nog al een goede groote tuin is, met eenig land, dat echter niet van de beste soort is. Bemesting is een van de eerste vereischten op den schralen achterhoekschen grond. En van de melk der koe kan in velerlei huiselijke behoeften worden voorzien.

Verder is naast de studeerkamer van de hulponderwijzers een lokaal voor naai- en breischool, die in Zelhem noodig was. En eindelijk zijn er drie flinke lokalen, die goed van licht en lucht voorzien zijn, en daarachter een besloten speelplaats.

Van lieverlede wordt deze school, die aan den grindweg staat, vijf minuten buiten het dorp, door het geboomte beschaduwd. Anders was het op de vlakke, vooral in den zomer, wel wat te warm. Nu is het een heerlijke werkplaats voor de onderwijzers, en als wij er maandelijks onze bedestonden houden, dan doen wij met groot genoegen daarheen een aangename wandeling.

Daar alles onder één dak is, en niet zoo erg hoog gebouwd, is het onderhoud dezer school niet zwaar. Het is een zendingspost, gelijk vele christelijke scholen; doch een zendingspost, die veel nut doet.

Ziehier wat de Heer Gerdes met al te weinig woorden over deze school weder zegt:

»Een uur oostwaarts van den Witten Brink ligt Zelhem, waar eene bloeiende Christelijke school is. Zij is gesticht in 1861 en het eigendom van de Hulpvereniging voor Christelijk Nationaal schoolonderwijs te Doetinchem en Zelhem, die met den hoofdonderwijzer en twee hulponderwijzers een zware taak heeft, maar naar het mij voorkomt haar met blijmoedigheid volbrengt, ziende op het loon, dat den getrouwen arbeider toeblijkt. Aan deze school is geen Evangelisatielokaal verbonden, daar Zelhem, als vrucht der Evangelisatie het voorrecht geniet een geloovigen predikant te bezitten, die het Christelijk onderwijs voorstaat.»

Christelijke School aan den Wittenbrink.

Hierover geven wij eerst het woord aan den Heer Gerdes, die er met evenveel genot over schrijft, als wij er in hadden om die school te stichten, die eigenlijk een Evangelisatielokaal is, maar nu ook tot school ingericht, en dus dubbel nut doet. Hij zegt er van:

»De weg naar deze school is wel een der landelijkste van deze streek, door bosch en veld, langs wei en beek, — maar ook de schoonste weg

vernoeit wanneer hij te lang is. Het zijn dan ook bij de drie kwartier, die meester S. Verhoeff, die op Ruimzicht woont, heen en weer moet afleggen, waarover hij zich des zomers niet beklagt, maar in den herfst en winter, wanneer hij zijn pad door modder, sneeuw en ijs moet banen, is 't waarlijk geen benijdenswaardige tocht. Trouw echter volbrengt hij zijn roeping, om de kinderen, die daar in de buurtschap verstrooid zijn, onderwijs te geven in de noodige vakken en hun bekend te maken met het heil, dat er voor zondaars in Jezus is te vinden. De school aan den Witten Brink, evenals die te Zelhem en te Halle, kan als een vrucht der Evangelisatie aangemerkt worden, en mij dunkt, wanneer Ds. van Dijk thans terugziet op de jaren van 1862—67, in welke hij onvermoeid en op hoop van zegen daar het Evangelie verkondigde, kan hij God danken dat zijn arbeid niet ijdel is geweest, terwijl ik geloof, dat vele goedgezinden in die buurt in dien dank instemmen, daar zonder die pogingen er zeker nimmer Christelijke scholen aldaar zouden gekomen zijn. Ik heb een paar malen de school aan den Witten Brink bezocht. Zij werd in September 1877 met 30 kinderen geopend en thans bezoeken haar regelmatig ruim vijftig leerlingen. En zeker zou de school talrijker zijn, want het is verbazend zooveel kinderen als onze Achterhoek oplevert, maar door gebrek aan tijd en gelegenheid kan er te weinig onder de ouders gewerkt en op hen invloed uitgeoefend worden."

Wij hebben daaraan weinig toe te voegen, omdat het slechts één lokaal is en op de teekening zoo duidelijk aangewezen, dat wij het niet duidelijker kunnen omschrijven. Maar meer nog dan de teekening daarvan aanwijst, is het er een alleraangenaamst plekje om te arbeiden voor de jeugd.

Evangelisatielokaal, School- en Onderwijzerswoning te Halle.

Wij zouden van deze stichting veel hebben mede te deelen; doch ook daarin komt de Heer G. ons te hulp, en daarom laten wij hem ook hier het eerst aan het woord:

»Door bosch en veld, maar meestal door woeste heidestrecken, gaat van daar (van Zelhem) een ongebaande weg naar Halle. Is het een dorp, een gehucht, een buurtschap? Ik weet het niet. Maar wanneer gij dicht bij de christelijke school aldaar staat, dan schijnt het u heusch toe alsof het spreekwoord op die streek toepasselijk wordt: dat er geen land meer achter is. Slechts één huis staat in de nabijheid, en hoe gij ook tuurt

en door het kreupelhout gluurt, of over de jonge dennen heenblijkt, nergens een woning — nergens een mensch. En toch, wacht slechts tot het middaguur, of treedt de school binnen, dan verbaast gij u, dat gij daar ruim 130 kinderen met roode wangen en vergenoegde gezichten ziet zitten. Waar komen al die kinderen van daan? Uit den Achterhoek? God weet het — en meester Smits, de onderwijzer, weet het ook. Als ik mij eens recht vermeden wil, dan haal ik mij het beeld voor van Halle's Christelijken onderwijzer, zooals ik hem verscheidene malen te midden zijner leerlingen gezien heb. Hij is de type van een onderwijzer, die leeft met en voor zijn schoolkinderen, en die vurig begeert hen, met al de gaven die hij bezit, tot knappe en godvreezende kinderen te vormen.

.
 In zijn arbeid wordt hij trouw ter zijde gestaan door zijn lieve vrouw, die in de tusschenuren of des avonds de meisjes helpt bij het breien en naaien.

.
 De school bestaat thans 8 jaar, en de jongelingen van Ruimzicht, die in hun vacantietaid het land doorgaan, om voor haar de noodige gelden bijeen te brengen, zullen zeker God loven voor den bloei dier school en Hem bidden den waardigen onderwijzer en zijne vrouw te zegenen”.

Op de teekening ziet men aan den linkerkant het Evangelisatielokaal met de school er achter en rechts de onderwijzerswoning. Als men nu een en ander goed in oogenschouw neemt, dan blijkt daaruit dat deze stichting in deze streek als een oase is in een woestijn. Het is alles uitnemend ingericht. Het Evangelisatielokaal is bestemd voor 200 menschen en de school voor ruim 100 kinderen. De school is meer dan vol, maar waar een ruim hart is, gelijk bij meester Smits, daar is ook plaats te vinden voor veel kinderen. Zoo nu is het in Halle. Er is gezorgd voor ruimte, daar het Evangelisatielokaal is geannexeerd, en onze vriend Smits weet daarvan zoo goed te profiteeren, dat het een lust is om te zien. Was Halle een eigenaardige streek, de Heer Smits is een eigenaardig man, juist geschikt voor die streek. Hij is er zoo populair, dat hij de raadsman is van iedereen. In alles en voor allen is hij steeds bereid om te doen wat hij kan om zijne roeping te vervullen.

Zoo mogen wij ons over deze vier christelijke scholen in den

Achterhoek verheugen, en wij voegen er de bede bij, dat God ze alle moge bewaren en staande houden.

De Groen Van Prinsterer-Normaalschool.

Eigenlijk hadden wij die volgens de teekening eerst moeten beschrijven. Maar wij vonden eigenaardiger de beide huizen in Utrecht bij elkander te beschouwen, en ook de drie chr. scholen buiten Doetinchem bij elkander te voegen. De Groen van Prinstererschool is ook onze jongste stichting en diende daarom 't laatst vermeld te worden. Gelijk men op de teekening ziet, het is een hoog en statig gebouw. Aan de linker- en aan de rechterzijde der hooge stoep vindt men in den muur een steen met de volgende inscripties:

Ter gedachtenis van Mr. G. Groen Van Prinsterer, strijder voor vrijheid van het Christelijk onderwijs, geb. te Voorburg 21 Aug. 1801, overl. te 's Hage 19 Mei 1876.

*Spr. 10 : 7. De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn.
21 Aug. 1878.*

Joh. 3 : 36. Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.

*Joh. 14 : 6. Niemand komt tot den Vader dan door den Zoon.
21 Aug. 1878.*

Aan de eene zijde rechts is de woning van den Hoofdonderwijzer met zijne familie; links van de voordeur bevinden zich de eet- en leezalen van de kweekelingen. De eerste étage bevat een ruime zaal en 't overige der woning van den Hoofdonderwijzer en de tweede étage is geheel voor slaapzaal ingericht; voorts is er nog meer slaappleaats te maken op den ruimen zolder met beschoten kap. Doch zoover is het nog niet gekomen. Er is plaats voor 30 à 35 kweekelingen.

Op blz. 463 en 464 van zijn werk zegt de Heer Gerdes:

»Nu drie jaren geleden nam Ds. van Dijk het initiatief tot stichting eener Groen van Prinsterer-school, welke Vereeniging ten doel

heeft jongelingen tot onderwijzers op te leiden. Dat Ds. van Dijk door het stichten dezer school den naam van den edelen Christen-staatsman wilde eeren en hem alzoo doen voortleven onder ons en de kinderen onzes volks, zal gewis ieder weldenkende prijselijk vinden. De wereld eert hare kunstenaars, schilders en dichters, 't geen wij volstrekt niet afkeuren, en vereeuwigt hunne namen door monumenten en standbeelden. Waarom zouden wij dat ook niet doen? Maar als twee hetzelfde doen, is het daarom nog niet 't zelfde. Ook wij houden onze groote mannen in eere. In Amsterdam bestaat b. v. eene Da Costa-school, en Ds. van Dijk heeft ons 't voorbeeld gegeven, hoe wij, ter eere Gods, het best den naam van Groen van Prinsterer kunnen in waarde houden".

Hiermede achten wij onze taak volbracht, omdat wij een »korte» beschrijving wilden geven van de Inrichtingen, gelijk die op de teekeningen afgebeeld zijn. Indien men er nu maar een enkelen blik op werpt, op de wijze, zooals wij die in het begin hebben aangegeven, dan zal het niemand verwonderen, dat wij zooveel noodig hadden om alles te stichten, en evenmin dat wij voortdurend zooveel behoeven om alles staande te houden, op zulk een wijze, dat het doel er mede bereikt kan worden. In de assurantie staan deze 10 Inrichtingen samen opgegeven voor een waarde van ruim driemaal honderdduizend gulden. Zij hebben natuurlijk meer gekost; en hierbij komt nu nog de grond, die er toe behoort.

Deze vruchten der liefde, die mede door vele nu reeds zalige vrienden en vriendinnen van Jezus daargesteld zijn, in aller belangstelling aanbevelende, blijf ik

Uw dw. dienaar in Christus,
J. VAN DIJK Mzn.

DOETINCHEM, Januari 1881.

